

POKUŠENÍ NEUMÝVAT NOHY

(Krnov, 13.4.2025)

I.čtení: evangelium podle Marka 11,1-10

II.čtení: evangelium podle Jana 13. 1-17

Dnes je Květná neděle, kdy si připomínáme slavnostní vjezd Pána Ježíše do Jeruzaléma, kde Ho vítaly davy nadšenců, ale zároveň se už chystalo Jeho zatčení a smrt. Tato událost byla jednou z mála chvil, kdy Ježíš přistoupil na provolávání slávy sobě samému, ale i při tom celé události vtiskl neobvyklý punc pokory, když do hlavního města před zraky svých příznivců vjel na oslovi.

My víme, že to bylo vyjádření Jeho životního kréda: Kdo chce být velký, ať se stane služebníkem.

Kdysi před léty jeden starý farář vyprávěl svoji vzpomínku z dob, kdy jako student teologie spoluvěděl nějaký kurz pro mládež. Akce se konala na nějaké chalupě kdesi na horách a mládežníci se museli starat sami o sebe se vším všudy.

Jednoho rána ovšem nastal nějaký problém se záchodky, a bylo potřeba, aby si někdo nasadil rukavice a šel prošťouchnout odpady. A za naším vypravěčem přišel jeho o maličko starší kolega, který s ním kurz vedl, a požádal ho, aby se s ním taky spustil do žumpy.

Bratr vypravěč – už letitý důstojný pán a uznávaný kazatel – vzpomínal, jak ho tahle výzva skoro urazila. „Proč já? Já jsem sem přijel chystat duchovní program, vykládat Bibli, povídat o Ježíšovi!“

Odpověď kolegova byla jednoduchá: „Právě proto, že chceš být farářem, měl bys být prvním dobrovolníkem.“

Ten můj starší a vzorný kolega po letech obětavé služby prohlásil, že to byl jeden z okamžiků, který ovlivnil jeho víru i jeho práci na celý život – byla to vlastně stejná lekce, jakou dal Pán Ježíš svým následovníkům těsně před svou Poslední Večeří (aspoň jak nám to zaznamenává evangelista Jan):

Chcete-li mne následovat, musíte sloužit ostatním.

Večeři Páně obvykle bereme jako velmi slavnostní a vážnou událost s hlubokým duchovním významem. A samozřejmě tomu tak je. S jejím propojením na židovský Pesach, tedy připomínku časů Mojžíšových a Božího vysvobození Izraele z egyptského otroctví. S lámáním chleba a podáváním kalicha – jak nám to zapsali Matouš, Marek a Lukáš. S apoštolským napomenutím, abychom nepřijímali nehodně a zpytovali každý sám sebe. S dlouhou historií hádek, a dokonce bojů o správné porozumění tomuto „komuniu“, o správný výklad Ježíšovy přítomnosti v živlech (tedy v chlebu a víně), o umožnění přijímání z kalicha všem, nejen kněžím. S celým tímto „nákladem“ se nám Večeře Páně v církvi stává velmi závažnou a bázeň budící záležitostí.

Tak závažnou a děsivou, že se v některých reformovaných církvích ještě před pouhým stoletím vysluhovala maximálně čtyřikrát v roce a vyžadovaly se povolenky, aby byl člověk vpuštěn mezi vyvolené.

Když si tohle všechno uvědomíme, je skutečným osvěžením číst, že Jan vlastně vůbec nezmiňuje jídlo a pití, anebo jen jako rámec úplně jiného a mnohem důležitějšího sdělení:

Chcete-li mne následovat, musíte sloužit druhým tak, jak to dělám já.

Mytí nohou pánům a hostům jejich pánů byl – v kraji, kde bylo horko a kde se chodilo skoro výhradně pěšky v sandálech na bosých chodidlech – úkon velmi důležitý. Ovšem pochopitelně to byla práce otroků, a to těch na nejnižším stupínku žebříčku významnosti. Není to zrovna příjemný džob: mýt nohy, které pochodovaly celý den jen v tenkých sandálech. Je v tom spousta prachu, špíny, potu...

Uprostřed slavnostní chvíle, uprostřed velmi duchovního soustředění, když všichni od Mistra očekávali nějaký zásadní výrok, přesně v tuto chvíli je Ježíš pohnut Duchem Božím k tomu, aby přerušil tradiční liturgii, aby udělal něco tak nechutného a pokořujícího, jako je umývání nohou. Práci nejposlednějšího ze služebníků.

Ježíš nám svým provokativním příkladem ukazuje, že služba druhým, dokonce i ta nejšpinavější a nejpohrdanější, je stejně duchovním skutkem jako přijímání těla a krve Kristovy!

A také to, že není rozdílu mezi pomocí spirituální a fyzickou, ani jedna z nich není úctyhodnější než ta druhá. Nezáleží na tom, jestli kážeš v kostele nebo jestli vytíráš podlahu ve školní šatně, je jedno,

jestli stojíš před kamerou nebo u plotny – pokud tím sloužíš druhým, tvá práce je stejně cenná a významná. Můžeš organizovat setkání, aranžovat kytky, vyrábět nábytek, navštěvovat nemocné, sbírat zboží pro potravinovou banku, počítat účetnictví nebo stříhat živé ploty, anebo ještě milion jiných věcí – jestliže to děláš s touhou posloužit druhým, pak následuješ svého Pána.

Ježíš začne mýt nohy učedníkům. Ale ti jsou z toho zmatení. Petr to jako obvykle s výbuchem řekne za všechny. Nesouhlasí. Zděšený, že by mu jeho Pán měl mýt nohy, rezolutně to odmítá: „Nikdy mi nebudeš mýt nohy!“

Jeho odpor má dvě příčiny:

Zaprvé – učitelé obvykle nemývají nohy svým žákům. Obvykle je to naopak – od učedníků se očekává, že poslechnou každý příkaz svého mistra. Je naprosto jasné, kdo je nahoře a kdo je dole. Takhle to skutečně funguje, zvláště v kulturách nebo náboženstvích, kde je běžný tento vztah mistr-tovaryš. Mistr je ten, kdo poroučí, a učedník ten, kdo plní rozkazy.

Petr se rozhodně necítí dost dobrý na to, aby mu jeho Mistr posluhoval.

Ježíš ovšem tuto logiku převrací naruby: „Jestli se chceš stát velkým, buď služebníkem všech. Jestli chceš získat, musíš ztratit, jestli má ze zrnka vzejít úroda, musí nejdříve zemřít.“ A pokud jsi Králem všeho stvoření, zemřeš na kříži.

A zadruhé – Petr se vůbec nerad nechává obsluhovat.

Pro sebevědomé, nezávislé lidi není jednoduché nechat se obsluhovat. Nechceme, aby nás lidé obskakovali, je nám nepříjemné cítit se na někom závislí. Máme zakořeněno v myšlení, že služba ustavuje dluh a dluh omezuje naši svobodu.

Jenže někdy je čas nechat se obsloužit tak, jako jindy je čas být sloužícím. Myslím, že je to jako spojené nádoby – jestliže nedokážeme přijmout pomoc, ani my sami nedokážeme skutečnou pomoc poskytnout.

Ježíš tedy učí své následovníky dávat, ale taky brát. To je důležitá lekce dnešního příběhu.

Ježíš slouží svým následovníkům. A tato služba je konečnou porážkou Pokušitele, který – jak si jistě vzpomenete – se ho na začátku Jeho služby snažil zmanipulovat. Pokušitel Ježíšovi nabízel MOC – moc zbavit se snadno a rychle problémů, moc, kterou budou všichni obdivovat a uctívat, moc k ovládnutí druhých. Ježíš všechny jeho návrhy shodil pod stůl, odmítl stát se MOCNÝM a vybral si být BEZMOCNÝM.

A to potvrdil i na sklonku svého pozemského života – když se rozhodl neutéci před utrpením a smrtí, ale položit svůj život za ostatní.

Umýváním nohou odmítl všelidské pokušení „mistrovat“ – poroučet, poučovat, šikanovat a ovládat. Stal se služebníkem, a jedině to z Něj udělalo skutečného KRÁLE.

Stal se sluhou, a my toužíme následovat v Jeho stopách.

Ježíš umyl svým učedníkům nohy a tím nás naučil hned tři lekce najednou:

1. Je Pánem, který nám chce pomoci v problémech a starostech. Je docela dobrý nápad přijmout Jeho pomoc radostně a s díkůvzdáním, protože Jeho pomoc nás očišťuje a dělá nás způsobilými pro věčný život v Božím Království.

2. Ale ještě než se dostaneme na věčnost, kde už nikdo nebude potřebovat moji pomoc, jsme zváni, abychom se přidali k Ježíšovi ve službě ostatním. Podstata křesťanské víry nespočívá v magickém ovládnutí duchovních sil, ale v podání pomocné ruky lidem potřebným.

3. Vůbec nezáleží na tom, jakou práci nabídneme – pokud ji děláme pro druhé lidi, je požehnaná. A služba je často mnohem výmluvnější než dokonale vypilované a naučené svědectví.

Tak nechť nám Pán pomůže, abychom Jej následovali s odvahou a pokorou.

Pane Ježíši, Ty jsi přemohl ďábelské pokušení moci. Opustil jsi Tvé vyvýšené místo u Božího boku, abys posloužil svému lidskému stádcí. Chválíme Tě a děkujeme Ti za to.

Pane, chceme Tě následovat a napodobovat ve Tvé službě druhým. Není snadné přemoci naši touhu po moci a snížit se až k umývání nohou druhým lidem. Ale Tvá láska proměňuje hořké ve sladké, mění egoistu a sobce v dobrého Samařana.

Pane, vezmi si to maličko, co Ti chceme nabídnout a požehnej tím náš svět.

AMEN!